

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Janne Poropudas

TUTKIMUS YKSITYISTEIDEN AVUS- TUKSISTA VAASAN KAUPUNGISSA

Tekniikan yksikkö

2015

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
Ympäristötekniologia

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Janne Poropudas
Opinnäytetyön nimi	Tutkimus yksityisteiden avustuksista Vaasan kaupungissa
Vuosi	2014
Kieli	suomi
Sivumäärä	28+ 4
Ohjaaja	Tom Lipkin

Suomessa on yksityisteitä yli 360 000 kilometriä ja tiet ovat tärkeä osa maamme tieverkkoa. Tämän takia niiden kunnosta tulee pitää huolta esimerkiksi kunnallisella tasolla yksityisteiden avustamisella.

Vaasassa tiekuntien avustus kriteerit muuttuivat osana kuntaliitosta Vähänkyrön kanssa vuonna 2013. Tästä syystä lähetettiin kysely Vaasan tiekunnille sähköpostitse jossa kysyttiin kuinka ja miten kuntaliitos vaikutti tiekuntien arkeen. Työssä käydään myös läpi yksityisteiden tyypit ja yksityisteitä hoitavien tiekuntien laki sääteiset velvoitteet.

Tiekunnilta saatujen vastausten perusteella tehdään päätelmiä miten Vaasan kaupunki voisi kehittää omaa toimintaansa yksityisteiden tukemisessa ja informoimisessa. Tutkimuksessa kävi ilmi, että kaupungin tulisi pitää enemmän yhteyttä tiekuntiin ja tiekuntien aktivointiin Vaasan alueella tulisi tehdä enemmän työtä.

Avainsanat
kysely

yksityistiet, avustaminen, tiekunnat,

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Environmental technology

ABSTRACT

Author	Janne Poropudas
Title of Vaasa	Private Roads and Subsidies in the city of Vaasa
Year	2014
Language	Finnish
Pages	28+4
Name of Supervisor	Tom Lipkin

Finland has over 360 000 km of private roads. These roads are important part of our traveling network. This is why is crucial to keep these roads in good shape in municipality level. In the City of Vaasa subsidies are the most important funds for private roads.

For this reason, there was a survey about how Vaasa's private road committees are feeling about these new changes in giving the subsidies. Also, it was asked how well the committees know their rights and duties which are stated in the Finnish law for private roads.

The survey was implemented by sending a questionnaire by email to committee officials.

The results which were obtained will be used to improve cooperation between the City of Vaasa and the private road committees in Vaasa.

Keywords
cooperatives

Private roads, grants, private road

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
2	YKSITYISTIET	8
	2.1 Yksityisteiden tyypit	9
	2.1.1 Toimitustiet	9
	2.1.2 Sopimustiet.....	9
	2.1.3Omat tiet.....	10
	2.2 Yksityistielaki ja käyttöoikeus	10
	2.2.1 Tiekuntien velvollisuudet.....	11
	2.2.2 Kuntien avustustenjako	12
3	YKSITYISTIET VAASASSA.....	14
	3.1 Tukien anto perusteet.....	14
	3.2 Pisteytys	15
	3.3 Luokitus	16
	3.3.1 Yksityistiet: 1. Luokka.....	16
	3.3.2 Yksityistiet: 2. Luokka.....	17
	3.3.3 Yksityistiet: 3. Luokka.....	17
4	KYSELY VAASAN TIEKUNNILLE.....	18
	4.1 Tulosten tulkinta	18
	4.2 Tiekunnat Vaasassa.....	19
	4.3 Avustukset.....	20
	4.4 Vapaa sana	23
5.	LOPPUPÄÄTELMÄ	24

LÄHTEET

LIITTEET

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1.	Yksityisteiden Pisteytys jakajat	s. 15
Taulukko 2.	Yksityisteiden luokitukset	s. 16
Kuvio 1.	Vaasan tiekuntien luokitusjakauma vuonna 2013	s. 17
Kuvio 2.	Yksityistiet Vaasassa	s. 19
Kuvio 3.	Yksityisteiden asuntojen määrä	s. 19
Kuvio 4.	Resurssit kulutus	s. 20
Kuvio 5.	Maanmittauslaitos-tietoisuus	s. 20
Kuvio 6.	Tiekunnanmaksut	s. 20
Kuvio 7.	Kuntaliitoksen vaikutus	s. 21
Kuvio 8.	Avustusten anto	s. 21
Kuvio 9.	Kaupungin tiedotus	s. 21
Kuvio 10.	Kaupungin onnistuminen	s. 21
Kuvio 11.	Kaupungin tasapuolisuus	s. 22
Kuvio 12.	Avustusten jakaminen useammalle kuulle	s. 22
Kuvio 13.	Kuukaudet joille avustukset jaettaisiin	s. 22
Kuvio 14.	Vastausprosentti hoitoluokittain	s. 24
Kuvio 15.	Vastaukset hoitoluokittain	s. 24

LIITELUETTELO**LIITE 1.** Kysely Vaasan tiekunnille**LIITE 2.** Saatekirje

1 JOHDANTO

Tässä tutkielmassa käsitellään yksityisteitä ja kuinka Vaasan kaupunki avustaa niitä hoitavia tiekuntia. Yleinen osio käsittelee yksityisteiden yksiteitä yleisesti ja perehdyttää, miksi kyseiset tiet ovat tärkeitä koko Suomen tieverkolle. Laki osuudessa uppoudutaan tiekuntien ja kuntien väliseen suhteeseen eli mitkä ovat tiekuntien lakisääteiset velvollisuudet ja mitkä ovat kaupungin avustustenanto perusteet.

Seuraava, yksityistiet Vaasassa, osiossa tarkastellaan miten Vaasan kaupunki hoitaa yksityistieasioita eli mitkä ovat kaupungin pisteytys perusteet, avustusten antoperusteet ja uuden avustusmallin kriteerit.

Viimeisessä osiossa, kysely Vaasan tiekunnille, analysoidaan tiekunnille lähetetyn kyselyn tuloksia. Lisäksi pohditaan, mitkä olivat syyt, jotka johtivat vastausprosenttiin, tiekuntien vastauksiin ja kuinka kaupunki voisi parantaa yhteistyötä tiekuntien kanssa.

2 YKSITYISTIET

Suomen tiekanta muodostuu maanteistä (78000 km), kuntien ja kaupunkien kaa-va-alueilla olevista kaduista (28000 km) ja kuntien huolehtimista yksityistiestä (12000 km). Näiden teiden lisäksi on yksityisteitä (100 000 km), rakenneltuja metsäteitä (120000 km) ja ajettavia metsä- ja mökkiteitä (noin 140 000 km). Yhteensä Suomessa on yksityisteitä noin 360 000 kilometriä, mikä on huomattava osa maamme tiekannasta. Maanmittauslaitoksen kartoissa on lisäksi teiksi luokiteltuja kartta viivoja 700 000 kilometriä, jotka koostuvat kiinteistöjen omista piha- ja tilusteista sekä ajourista, mitkä luokitelleen teiksi. /3/

Yksityisteiden tärkeyttä ei voi kiistää Suomen tieverkolle. Niiden käyttäjiä on lähes kaksi miljoonaa suomalaista, kun huomioidaan kaikki asukkaat, mökkiläiset ja teiden läpikulkukäytön. /3/.

Liikenteellisesti merkittävimpiä ovat valtion apuun oikeutetut tiet, joissa on vähintään kolme taloa, vähintään yhden kilometrin pituinen tie tai vilkas läpiajotie. Yksityisteiltä lähdetään pääasiassa käymään muualla töissä. Näitä teitä on nykyään Suomessa noin 55 000 kilometriä. Yksityisteiden teiden varrella asuu puoli miljoonaa suomalaista ja kesämökkejä on näiden teiden vaikutusalueella lähes 190 000 eli 40 % koko loma-asuntokannasta /10/.

Yksityisteiden käyttö on monipuolistunut viime vuosikymmeniin nähden. Yksityistiet miellettiin ennen maa- ja metsätalouden kuljetustarpeiden hoitamista varten tehdyiksi teiksi. Nykyaikana maatilojen määrä on pienentynyt ja samalla tilojen koko kasvanut, joten teiden käyttö- ja kunnossapitovaatimukset ovat muuttet. Lisäksi samaan aikaan vuokrapeltojen määrä on lisääntynyt ja kuljetustenmäärät kasvaneet. Metsätalous puolestaan käyttää tietä puunsiirtoon. Monet puutavaralähteykset lähtevätkin nimenomaan yksityisteiden varsilta.

Kokonaisuudessaan muutos on vaikuttanut myös yksityisteiden huollon ja rakenteen merkitykseen maa- ja metsätalouden rakennemuutoksen myötä; täydessä lastissa olevia rekkoja ei voi päästää huonokuntoisille teille. Hyvin hoidetun tien

tunnus merkkejä ovatkin: vähäiset kuopat, hyvin hoidetut ojanpenkereet ja toimiva hulevesi järjestelmä.

Yksityistiet ovat lisäksi monen muunlaisen yritystoiminnan käytössä. Erilaiset vapaa-ajan yritykset käyttävät teitä kuten eräpalveluja tuottavat yritykset. Yksityisteiden vapaa-ajankäyttö on kasvanut huomattavasti mökkiläisten, marjastajien, metsästäjien, sienestäjien, kalastajien sekä hevosharrastajien toimesta. Vapaa-ajan toiminnoissa yksityisteiden käyttöä ohjaavat jokamiehenoikeudet ja tien omistajan tahtoa on kunnioitettava.

2.1 Yksityisteiden tyypit

Yksityistiet jaetaan kolmeen luokkaan, joita ovat toimitustiet, sopimustiet ja kiinteistöjen omat tiet.

2.1.1 Toimitustiet

Toimitustietä käytetään virallisiin toimituksiin ja tiet on perustettu juuri virallisia toimituksia varten. Esimerkkejä toimitusteistä ovat tiet, jotka on perustettu vanhan jakolain mukaisesti. Tällaisia ovat aikanaan perustetut rasitetiet, maanteinä lakautetut tai maantietoimituksista yksityisiksi teiksi muutetut tiet. Tosin sanoen tie saa yksityisentahon, joka alkaa hoitamaan tien asioita. Tärkein asia on, että kiinteistön kautta kulkevalla tiellä on viranomaisen rekisteröity ja vahvistama käyttöoikeus. Toimitustie on yleisin yksityistietyyppi. Yksityistielaki koskee suurimaalta osaltaan juuri toimitusteitä.

2.1.2 Sopimustiet

Sopimustiet sovitaan kirjallisella tai suullisella sopimuksella kiinteistölle yrityksen tai henkilön kanssa ja käyttöoikeus annetaan kyseiselle tien pätkälle. Jos käyttöoikeuden haluaa pysyväksi, tulee henkilön ottaa yhteyttä maanmittauslaitokseen.

Metsäautoteitä tehtiin myös aikanaan pelkästään sopimus pohjalta. Yksityistielaki ei koske sopimusteitä paitsi siinä tapauksessa, että kyseinen tie lakkautetaan. Sopimustiet, jotka ovat syntyneet ennen yksityistielain voimaantuloa 1.1.1963, voivat olla toimitusteihin rinnastettavia. Näin ollen nämä tiet pitää aina tutkia tapauskohtaisesti. /3/

2.1.3 Omat tiet

Omia teitä eli yhden kiinteistön alueella kulkevia teitä ovat esimerkiksi ”talotiet” ja viljelystiet. Nämä tiet ovat kiinteistön omistajan rakentamia tai liikkumisen myötä syntyneitä. Yksityistielaki ei koske missään muodossa näitä teitä. Omiin teihin voi perustaa pysyvän tieoikeuden jollekin toiselle kiinteistölle. Näin toimitaan siinä tapauksessa jos tien kautta pääsee kiinteistölle ja kiinteistöllä on Tässä tapauksessa maanomistaja voi saada korvauksia tiealueesta./3/

2.2 Yksityistielaki ja käyttöoikeus

Yksityistielain ensimmäinen momentti:

”Tämä laki koskee kaikkia yksityisiä teitä, sellaisia teitä lukuun ottamatta, joita vain asianomaisen kiinteistön omistajalla tai haltijalla on oikeus käyttää. Sellaisen tiehen, jota myös muualla on oikeus käyttää, mutta johon kenelläkään ei ole pysyvää käyttöoikeutta, sovelletaan tätä laki vain niissä kohdin, joissa niin on nimenomaan säädetty”. YksTL. 1 § 1 mom. /6/.

Yksityistielaki koskee pääsääntöisesti toimitustietä. Poikkeuksia löytyy vain sopimusteistä jotka on rakennettu ennen yksityistielain voimaantuloa. Lain tarkoituksena on ohjata ja ratkaista mahdollisia pulmia, mitä yksityisteiden kanssa voi ilmaantua.

2.2.1 Tiekuntien velvollisuudet

Laki ohjaa tiekunnan ja sen hoitokunnan toimintaa. Yksityistielaista löytyy kokousten koollekutsuminen ja kokousmenettely, uusien tieosakkaiden ottaminen sekä tiemaksujen päättäminen. Tie kunta itse päättää taas suhteellisen laajalla harkintavallalla tien rakentamisen tasot ja niiden huolenpidosta.

Hoitokunnan lakisäänteisiä tehtäviä ovat:

- tilinpito
- tiemaksujen maksuunpanoluetteloiden laatiminen
- tiekunnan kokouksen koollekutsuminen

Hoitokunnilla on *velvollisuus* ilmoittaa paikalliseen maanmittaustoimistoon puheenjohtajan ja jäsenten yhteistiedot. Yksityistierekisteri on ainoa virallinen paikka josta tiekunnan yhteistiedot saadaan./8/

”Jos kiinteistön tarkoituksenmukaista käyttöä varten on tärkeätä saada kulkuyhteys toisen kiinteistön kautta eikä siitä aiheudu huomattavaa haittaa millekään kiinteistölle, on kulkuyhteyttä tarvitsevalle kiinteistölle annettava oikeus käyttää jäljempänä säädettyssä tietoimituksessa määrättävää aluetta 5 §:n mukaisesti tietarkoituksiin. Oikeutta toisen kiinteistön alueen tällaiseen pysyvään käyttämiseen sanotaan *tieoikeudeksi*.”
YksTL. 8§ 2 mom. /6/.

Tiekunnalla on oikeus myöntää tiekäyttöoikeuksia joko määräajaksi tai rajoitettuna. Rajoitettu tienkäyttöoikeus voi esimerkiksi tarkoittaa käyttöoikeutta tietyllä vuodenajalla. Jos tie on tärkeä sellaiselle kiinteistölle, jolla ei ole oikeutta käyttää tietä, on siihen annettava tieoikeus yksityistielain 9§1 mom. mukaan. Ehtona on, että siitä ei aiheudu huomattavaa haittaa sille kiinteistölle, jonka alueella tie, tai henkilölle, jolla on jo ennestään oikeus tiehen. Huomioitavaa on se, että tieoikeus myönnetään *kiinteistölle*, ei kiinteistön omistajalle. /6/; /3/

2.1.2.1 Tilinpito

Tiekunnan valitsemien toimielimen tehtävänä on pitää kirjaa tiekunnan menoista ja tuloista. Tämä velvollisuus mainitaan yksityistielain 67§, lisäksi tilinpito tulee

noudattaa myös kirjanpitolakia. Kirjanpidolla varmistetaan varojen oikea käyttö-tarkoitus ja vältetään väärinkäytöksiä. /12/

2.1.2.2 Tiemaksujen maksuunpanoluetteloiden laatiminen

Maksuunpanoluettelossa on nähtävillä tie- ja käyttömaksut tiekunnan jäsenille. Maksuunpanoluetteloiden tulee olla ennalta nähtävillä, ennen kokousta tai ylimääräisessä kokouksessa, jossa kootaan rahaa. Luettelo toimii myös ulosoton perusteena, jos tieosakas tai muu maksuvelvollinen laiminlyö maksujansa. Luettelon pitäminen ja siinä näkyvät asiat ovat yksityistielaisissa (YksTL 67§): maksujen maksuajankohta, tiemaksujen yhteismäärä, erilliset käyttömaksut ja tieosakkaan tiemaksusuuruus./12/

2.1.2.3 Tiekunnan kokouksen koollekutsuminen

Tiekuntien tulee pitää vuosikokous ennen kesäkuun loppua. Tiekuunnilla on mahdollisuus päättää myös muusta ajankohdasta. Kokouksen ajankohta ajoittuu yleensä kunnanavustusjärjestelmän ja tiekunnan oman tilikauden mukaan. Tiekuunnilla on velvollisuus antaa veroilmoitus neljä kuukautta tilikauden päätöksestä. Kokouksen koollekutsujan toimii yleensä hoitokunnan puheenjohtaja. Kutsut voidaan toimittaa joko kirjeitse tai sanomalehden välityksellä. Kutsut pitää toimittaa 14 päivää ennen kokousta. /12/

2.2.2 Kuntien avustusten jako

Yksityistielaisissa 95§, 96§ ja 98§ käsittelevät kuntia ja kaupungeja.

”Kunta päättää sen varoista yksityisen tien tienpitoon myönnettävistä avustuksista, avustuksen ehdoista ja käytön valvonnasta samoin kuin yksityisen tien tekemisen tai kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suorittavaksi.” YksTL. 95§ /10/

Tämän mukaan kunnat ja kaupungit päättävät itse avustuksistaan. Säännös *ei velvoita* kuntaa tai kaupunkia maksamaan avustuksia. Jos kaupunki tai kunta päättää, että avustuksia maksetaan, niin se tehdään tämän pykälän nojalla. Avustukset joita

kunnat jakavat eivät ole lakisäänteisiä vaan perustuvat kunnallispolitiikkaan. Yksityisteiden avustamisella on ollut pitkät perinteet kaikissa kunnissa. /3/

Kuitenkin vaikeasta taloustilanteesta johtuen kuntien avustuksia on alettu karsimaan tai on alettu vaatia tiheittä ehtoja, että avustusta voidaan antaa. Esimerkkinä Oulussa lopetetaan kaupungin työpanoksella avustaminen eli lanaukset ja au-raukset 1.1.2015. Lisäksi Oulu kaupunki avustaa vain vakituisesti asuttuja järjes-täytyneitä tiekuntia./11/

Yleensä kunnat ovat maksaneet avustuksia, mutta joissakin tapauksissa kunta on ottanut tärkeimmät yksityistiet hoitoon. Kuitenkin lakisäänteinen tienpitäjän vas-tuu säilyy tiekunnilla. 96§:än mukaan:

”Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekun-taa tai tieosakkaita yhteisesti tien kunnossapidossa, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää sinä ajanjaksona, jota avustus koskee. Sama on voimassa tiestä, jonka kunnossapidosta kunta vastaa kustannuksellaan...”

”Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekun-taa tai tieosakkaita yhteisesti tien parantamisessa tai uuden tien ra-kentamisessa taikka tie on tehty kokonaan tai osaksi kunnan varoilla, on kymmenen vuoden ajan viimeisen avustuserän nostamisesta tai kunnan tekemän tietyön päättymisestä lukien noudatettava, mitä 1 momentissa säädetään tien käyttämisestä muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan toimintaan tai liikenteeseen.” YksTL. 96§ /10/

Vaikka kunta vastaisi kunnossapidossa, niin tiekuntien kansa keskustelusta on aina hyötyä. Jos tien käytöstä aiheutuu haittaa tiekunnan osakkaille, niin liikennet-tä voidaan rajoittaa kyseisellä yksityistiellä /YksTL. 96§ / .

Yksityistielaisissa on myös maininta, että kuntien ja valtion avustuksista ei voi suo-rittaa ulosmittausta velkojen suorittamiseen. /YksTL. 98§/ /10/

3 YKSITYISTIET VAASASSA

Vaasa kaupunki ja Vähänkyrön kunta yhdistyivät kuntaliitoksen seurauksena vuonna 2013. Vaasan kaupungin alueella oli 94,8 kilometriä avustettuja yksityisteitä ja Vähässäkyrössä määrä oli 59,3 kilometriä. Avustettuja tiekuntia Vaasan alueella vuonna 2013 oli 61 ja Vähässäkyrössä 85. Kuntaliitoksen jälkeen kilometri määrä kasvoi Vaasassa 154,1 kilometriin. Molemmat kunnat käyttivät yksityisteiden tukemiseen noin 50 000 euroa. Vähänkyrön tuki jatkuu vuoden 2015 loppuun asti. Sen jälkeen Vaasan kaupunki yhdentää avustusten annon. Vaasan kaupungilla ja Vähänkyrön kunnalla oli omat avustusjärjestelmänsä yksityisteiden hoidossa. Kuntaliitoksen yhteydessä todettiin, että yksityisteiden avustusjärjestelmät poikkeavat toisistaan liikaa ja ne tulisi harmonisoida./12/

3.1 Tukien antoperusteet

Koska tukien anto on ollut erilaista Vaasassa ja Vähässäkyrössä, Vaasan tekninen lautakunta on alkanut käsitellä asiaa, jotta avustusten perusteet saataisiin yhtäläistettyä. Tällä hetkellä avustusten perusteet ovat seuraavat:

- Yksityistiellä, joilla on viisi tai useampi asuttua kiinteistö, voidaan vaatia järjestäytymistä. Toisinsanojen, tietoimitus on suoritettu.
- Järjestäytyminen.
- Hoitoluokkia kolme: 1.luokka, 2.luokka ja 3.luokka.
- Tiekunta toimittaa tiekunnan tiedot kuntatekniikan alueiden ylläpitoon, joka suorittaa luokituslaskelman.
- Omille teille ei myönnetä avustusta.
- Avustuskriteerit harmonisoidaan koskemaan koko Vaasan aluetta 1.1.2016 alkaen.
- Avustus maksetaan hakemuksen perusteella tiekunnan ilmoittamalle pankkitilille.

- Tiekuntien tulisi toimittaa yhteistiedot sekä pyydettäessä tilinpäätös kuntatekniikalle.
- Tavoitteena on yhtenäistää ja tasapuolinen avustuskäytäntö.

Vaasan kaupunki 1.1.2014 asti on maksanut avustukset kerralla kesäkuun lopussa tiekuntien ilmoittamille pankkitileille. Vaasan yksityisteistä vastaa Kuntatekniikan ylläpitoyksikkö. /12/

3.2 Pisteytys

Vaasan pisteytysmallissa käytetään kaavaketta, jossa tiekunta arvioi itse kuinka paljon liikennettä ja kuinka monta asuttua kiinteistö tien alueella on. Tiekuntien omien arvioiden jälkeen lasketaan määrätyillä jakajilla; liikenteen määrälle, raskealle kalustolle, asunnoille, läpikululle ja muille mahdollisille tien käytölle omat osamääränsä ja lopuksi nämä lasketaan yhteen ja saadaan tien pisteet. Tämä pistemäärä määrää tien käyttöluokan.

Taulukko 1. Pisteytysjakajat

Liikenne tyyppi	Pysyvä talous	Loma- asunto	Ajoneuvoa /vko (ke- vyt)	Ajoneuvoa /vko (ras- kas)	Ajoneuvoa /vko (läpikulku raskas)	Tienpituus (kaupungin alueella)	Muu liikenne
Jakajat	3	12	7	5	8	0.7	7

Poikkeuksia laskuissa löytyy muun muassa silloin, jos yksityistie jatkuvat toisen kunnan puolelle. Vaasaa ympäröi Mustasaaren kunta, joten tällaiset tilanteet ovat mahdollisia. Jos yksityistie jatkuu kummankin kunnan alueelle, tien pituudesta otetaan prosentuaalinen suhde siitä, kuinka paljon tie menee kummankin kunnan puolella. Vaasan kaupunki antaa avustuksia vain omalla puolellaan olevalle osuudelle yksityistiestä.

Pisteytyksen tarkoituksena on määritellä tiet, joissa kulkee paljon liikennettä. Näin pystytään tiedostamaan, missä kulkee mahdollisesti julkista liikennettä esi-

merkiksi koulubusseja tai rahdin kuljetusta. Pisteytykseen vaikuttaa myös ympäri-
vuotuisen asumisen määrä eli kuinka monta asuttua kiinteistöä tien varrella on.
Mitä enemmän liikennettä tiellä on sitä korkeampi luokitus tiellä on.

3.3 Pisteytysmalli

Avustuskriteereissä mainitaan kolme hoitoluokkaa, jotka ovat määrätty pisteytys-
mallin perusteella. Pistemäärät määräytyvät käyttöasteen mukaan eli kuinka pal-
jon liikennettä ja millaista liikennettä kyseisellä yksityisteillä on. Yksityisteiden
osuudet Vaasassa löytyvät (Kuvio 1.).

Taulukko 2.

LUOKKA	PISTEMÄÄRÄ	LIIKENNE
1.luokka	>45	Läpikulku, bussiliikennettä ja yleistäialuetta
2. luokka	20–44,99	Paljon asutusta jolloin liikennemää- rät ovat suuria, maa- ja metsätalous- liikenne.
3.luokka	<20	Harvaan asuttua, enimmäk- seen maa- ja metsätalouslii- kennettä.

/12/

3.3.1 Yksityistiet: 1. Luokka

Ensimmäisen luokan yksityistiet, joilla pisteytyksen pistemäärä ylittää 45 pisteen,
ovat kovan kuormituksen alaisia. Näillä teillä on liikennettä koko ajan, koska niitä
pitkin pääse yleiselle alueelle. 1.luokan teillä voi myös kulkea paikalis- sekä kou-
lubusseja, jotka kuluttavat tietä. Näiden tieosuuksien hoito on tärkeää infran kan-

nalta, koska tietä ovat julkisen liikenteen käytössä. Tämän vuoksi niille kuluu enemmän avustuksia kuin toisen tai kolmannen luokan teille. Ensimmäisen luokan teitä Vaasassa on yhdeksän kappaletta.

3.3.2 Yksityistiet: 2. Luokka

Toisen luokan yksityistiet ovat yleensä teitä, jotka ovat runsaasti asutettuja tai ne ovat maa- ja metsätalouden käytössä. Kuormitusta tapahtuu, mutta tiellä ei kulje tai kulkee hyvin vähän raskasta liikennettä, joka kuluttaisi tietä. Toisen luokan teitä Vaasassa on yhdeksän kappaletta.

3.3.3 Yksityistiet: 3. Luokka

Kolmannen luokan yksityistiet ovat harvaan liikennöityjä tietä. Nämä yksityistiet ovat vain muutaman ihmisen käytössä ja saattavat kuormittaa mökkiläisten toimesta kesäisin. Tietä saatetaan käyttää myös maa- ja metsätalous töissä. Kolmannen luokan yksityisteitä Vaasassa on kaikkein eniten 41 kappaletta.

Kuvio 1. Tiedot perustuvat vuoden 2013 yksityisteihin Vaasan alueella, Vähäkyrö ei ole mukana.

4 KYSELY VAASAN TIEKUNNILLE

Kyselyn tarkoitus on tutkia kuinka tiekunnat ovat tietoisia omista velvollisuuksistaan, kuinka hyvin tiekunta on järjestäytynyt ja kuinka paljon osakkaita tien alueella on. Kyselyssä selvitetään myös mahdollisia käyttömaksuja ja mihin tiekunnassa kuluu eniten resursseja. Lisäksi pyritään kartoittamaan, kuinka Vaasan kaupunki on onnistunut yksityisteiden tukemisessa ja kuinka kuntaliitos on vaikuttanut yleiseen tyytyväisyyteen tiekunnissa. Kyselyllä pyritään selvittämään, miten avustusten antoa voisi kehittää ja kuinka avustusten anto tulisi suorittaa vuoden aikana. Tiekuunnille on lähetetty 4.6.2014 kysely ja saate kirje (Liite.1). Kysely ja saatekirje lähetettiin myös ruotsiksi (Liite.2). Lisäksi lähetettiin muistutuskirje 8.7.2014 pienen vastausprosentin vuoksi.

Kysely kohdistettiin vain tiekuunnille, jotka olivat Vaasan kaupungin avustuksen piirissä, ennen kuin kuntaliitos tapahtui Vähänkyrön kanssa vuonna 2013. Kysely rajattiin sen vuoksi, koska uudet avustuskriteerit eivät ole vielä toiminnassa.

Avustuksien perusteista on tehty valitus hallinto-oikeuteen, jota parhaillaan käsitellään.

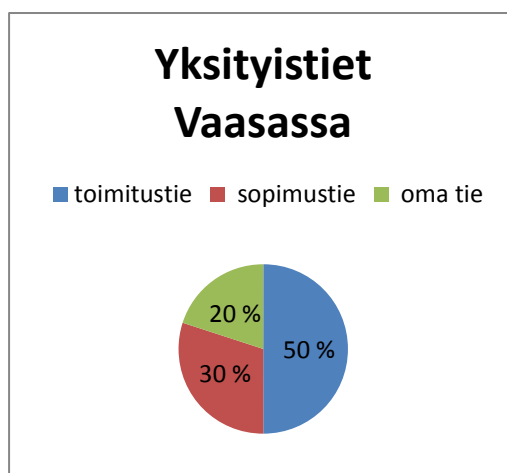
4.1 Tulosten tulkinta

Tulosten analysoinnissa käytetään Excel-taulukko-ohjelmaa ja vapaasanana kohdalla poimitaan useasti esille tulevat asiat, joissa selvästi Vaasan kaupunki on onnistuttu tai epäonnistuttu vastaajien mielestä.

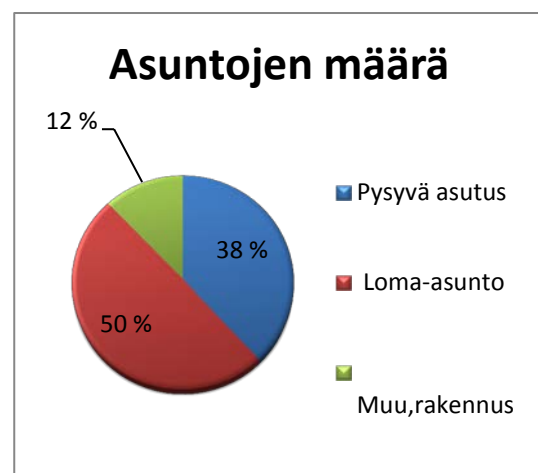
Tulosten tulkinnassa käytetään hyvää harkintakykyä ja tulokset käsitellään neutraalisti. Kyselyn käsittää Vaasan kaupungin alueen, ennen kuntaliitosta 2013, tiekunnat joita on 61. Kyselyn vastaus prosentti oli 18,03 %.

4.2 Tiekunnat Vaasassa

Vaasan tiekunnille lähetetyn kyselyn perusteella 50 % Vaasan tiekuntien teistä on toimitusteitä, 30 % sopimusteitä ja 20 % omia teitä (kuvio 2.) Niin ikään puolet Vaasan tiekuntien alueella olevista kiinteistöistä on loma-asuntoja, 38 % asunkii- teistöjä ja 12 % muita kiinteistöjä (kuvio 3.). 80 % tiekunnista katsoo, että tiet ovat hyvässä kunnossa, kun taas 10 % normaalissa ja 10 % katsoo tiensä olevan välttävässä kunnossa. /14/

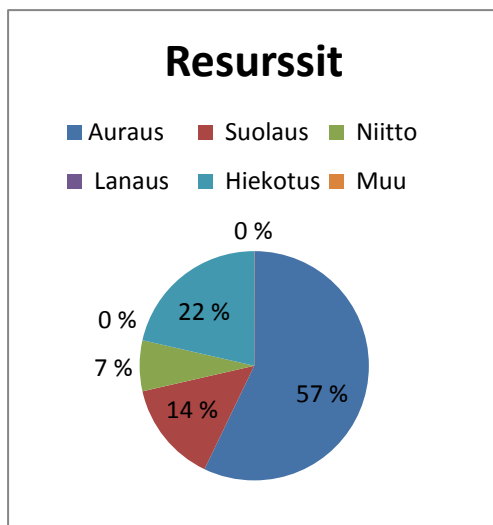
Kuvio 2.

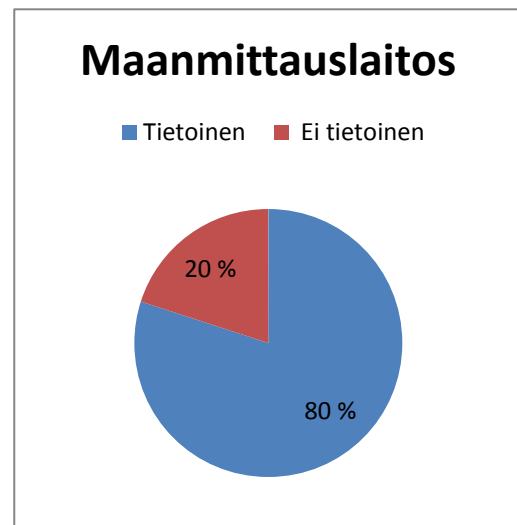
Kuvio 3.

Maanmittauslaitoksen yksityistierekisteristä tiekunnista vain 20 % ei ollut tietoi- nen rekisteristä (kuvio 5.). 100 % vastanneista tiekunnista halusi saada yhteyden otot sähköpostitse. Tie kuntien perimät tiemaksut olivat 56 % mielestä sopiva ja 44 % mielestä tiekunnan perimä maksu ei ollut hyvä (kuvio 6.).

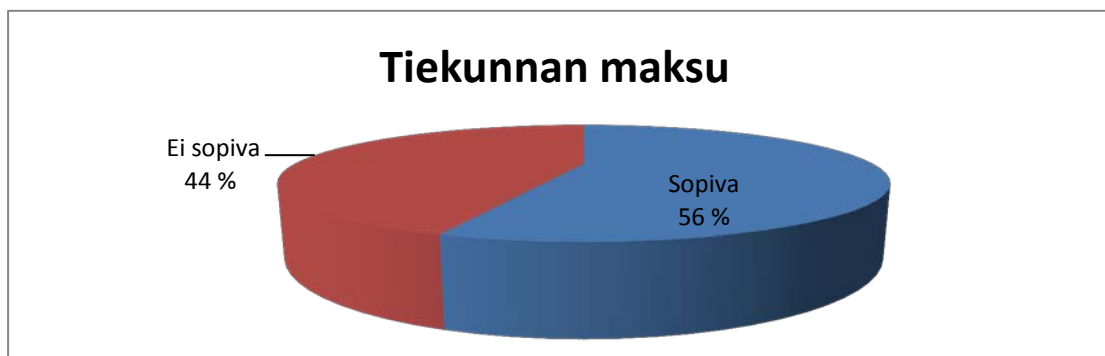
Tiekunnilta kysyttiin, mikä vie eniten resursseja tiekunnassa. 57 % vastanneista pitää merkittävänä tulomenona aurausta, 22 % mielestä lanaus, 14 % suolaus ja 7 % on sitä mieltä, että niitto (Kuvio 4.). /14/

Kuvio 4.

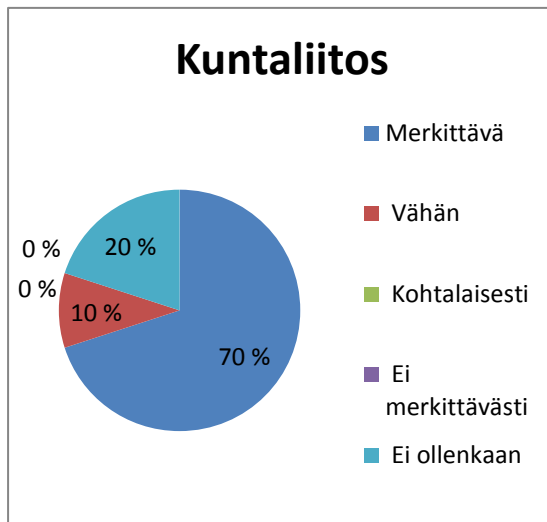
Kuvio 5.

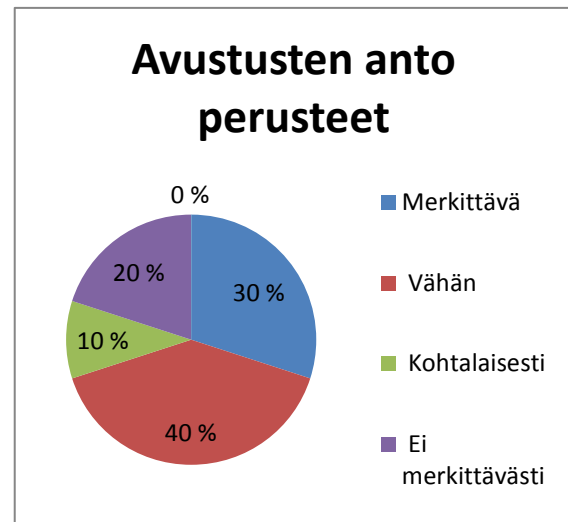
Kuvio 6.

4.3 Avustukset

Seuraavassa osioissa kysyttiin avustuksista ja kuinka kuntaliitos Vähänkyrön kanssa oli vaikuttanut tiekuntiin. Ensimmäinen kysymys koski, miten kuntaliitos on vaikuttanut huoltoresurssien riittämiseen yksityistien hoidossa. 70 % vastanneista on sitä mieltä, että kuntaliitos on vaikuttanut merkittävästi huoltoresursseihin. Tiekuunnista 10 % mielestä vähän ja 20 % vastanneista on sitä mieltä, että kuntaliitos ei ole vaikuttanut ollenkaan yksiteiden hoitokustannuksiin (kuvio7.).

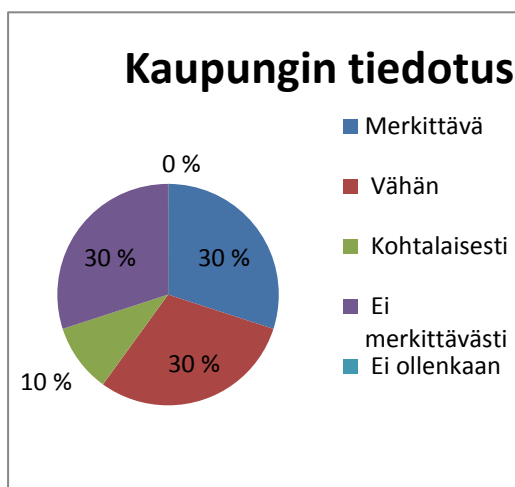

Kuvio 7.

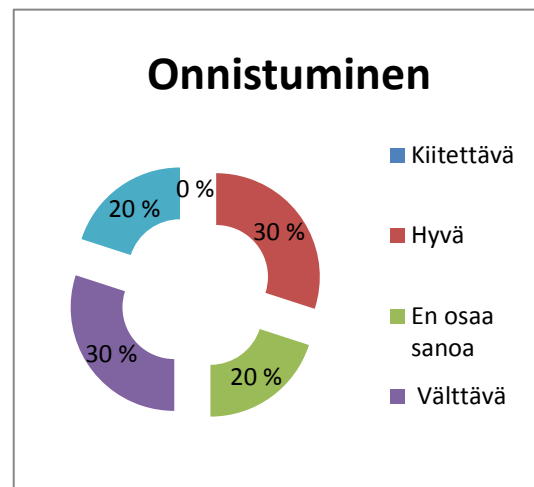

Kuvio 8.

Vaasan kaupungin avustusjärjestelmän perusteista suurimmalla osasta vastanneista tiekunnista oli tieto, mihin kaupungin avustukset perustuvat: 30 % oli merkittävä tietämys asiasta 40 % vähän, 10 % kohtalainen ja 20 % ei ollut merkittävää tietoa avustusten anto perusteista (kuvio 8.)./14/

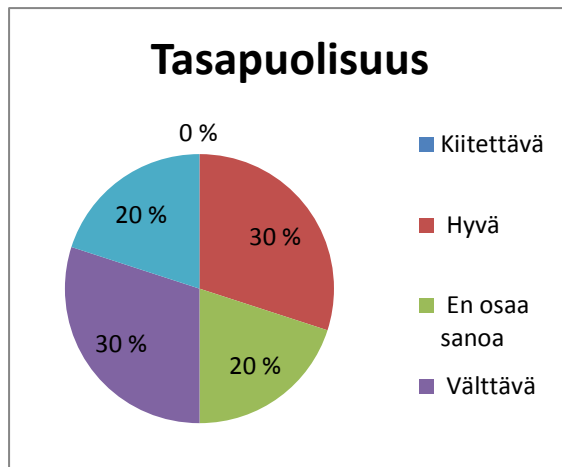
Kuvio 9.

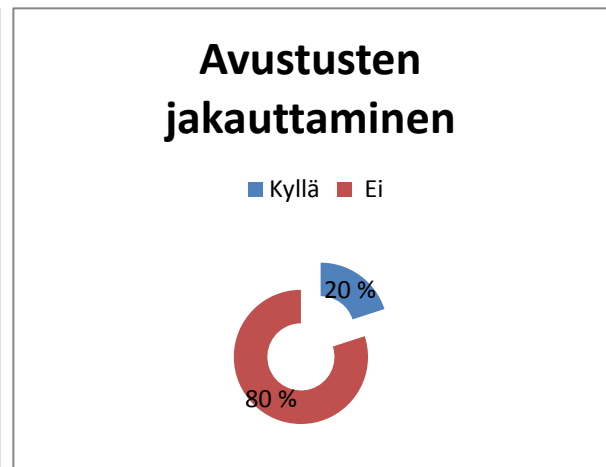
Kuvio 10.

Kaupungin onnistuminen yksityisteiden avustuksissa koettiin seuraavasti: kiitettävästi 0 %, hyvin 30 %, välttävä 30 %, huono 20 % ja 20 % ei osannut sanoa kantansa (kuvio 10.). Vastanneet tiekunnat kokivat, että kaupunki on tiedottanut yksityisteihin liittyvistä avustuksista hyvin. 30 % koki, että kaupunki on tiedottanut merkittävästi, 30 % prosenttia vähän, 10 % kohtalaisesti ja 30 % ei merkittävästi. (kuvio 9.)Vaasan kaupungin tasapuolisuus tiekuntia kohtaan herätti ristiriitaisia

tunteita: 20 % huonosti, 30 % välttävästi, 30 % hyvin ja 20 % ei osannut sanoa kantaansa (kuvio 11.)./14/

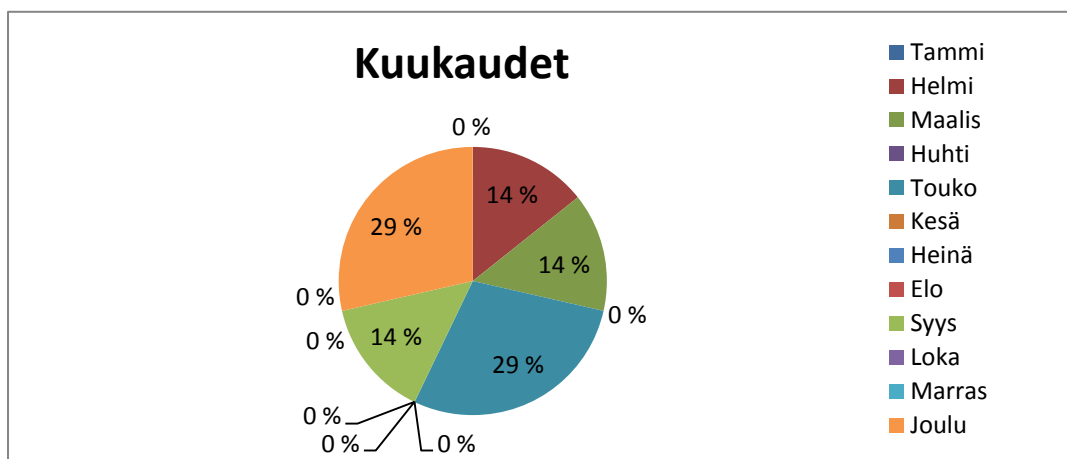
Kuvio 11.

Kuvio 12.

Viimeisenä kysyttiin, pitäisivätkö avustukset jakaa eri kuukausille ja merkitä, mitkä kaksi kuukautta olisi parhaimmat avustusten jaolle. Avustusten jakamista eri kahdelle kuukaudelle ei saanut tukea tiekunnilta.

Vastanneissa tiekunnissa 80 % oli sitä mieltä, että avustuksia ei pitäisi jakaa eri kuukausille. Myötämielisiä vastauksia oli 20 % (kuvio 12.). Jos avustukset jaettaisiin kahdelle kuukaudelle, niin suurimmat kannatukset sai toukokuu ja joulukuu (kuvio 14.)

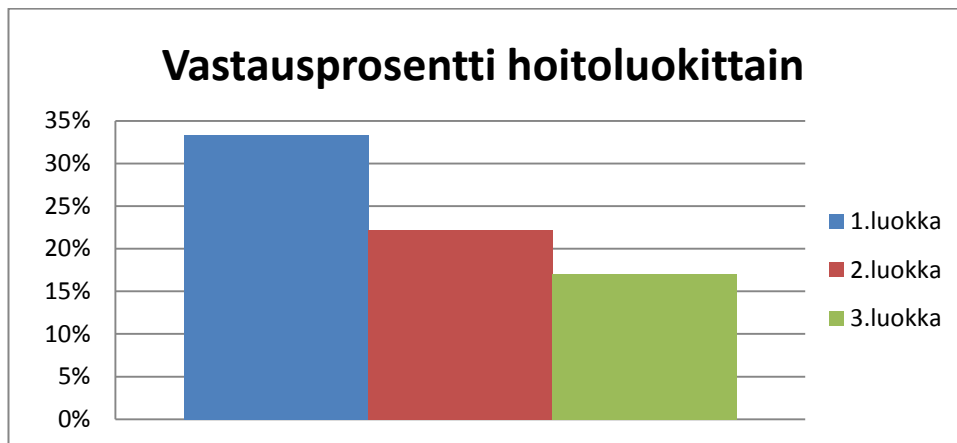
Kuvio 13.

4.4 Vapaa sana

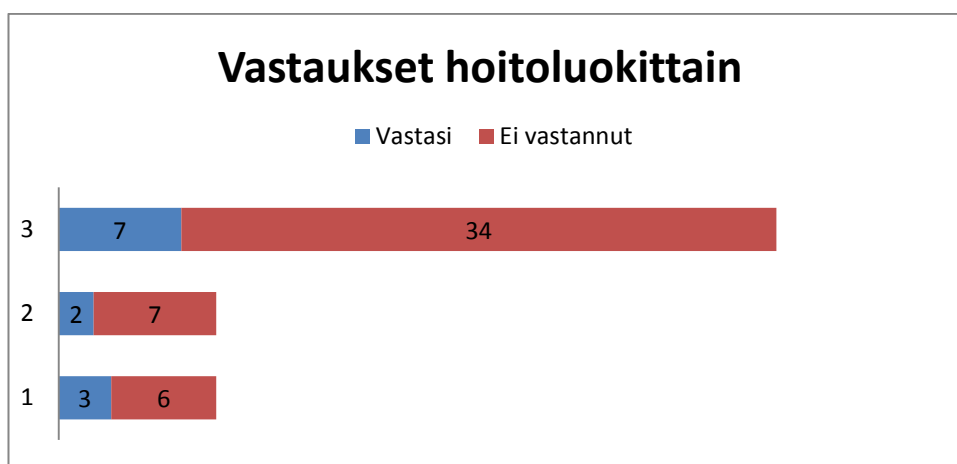
Vapaassa sanassa tiekunnat olivat jokseenkin samaa mieltä siitä, että yksityisteiden huolto on hankaloitunut. Ongelmakohtiksi nousivat eritoten talvihuollossa lumienauraus ja teiden hiekotus. Lisäksi soranajo keväisin on koettu haasteelliseksi. /14/

5. LOPPUPÄÄTELMÄ

Tiekuntien yleinen tietämys omista asioistaan oli kyselyn perusteella hyvällä pohjalla. Suurin osa vastaajista oli hyvin tietoisia Tiekuntia koskevista lainsäädännöllisistä asioista, vaikkakin 20 % vastanneista ei olleet tietoisia maanmittauslaitoksen yksityistierekisteristä. Vastanneiden tiekuntien kiinteistöistä puolet oli loma-asuntoja eli tien käyttö ei näissä tapauksissa välttämättä ole ympärivuotista. Kuitenkin 38 % tiekuntien alueella olevista kiinteistöistä oli pysyvästi asuttuja, joten ympärivuotista huoltoa tullaan tarvitsemaan. Kyselyn perusteella huomataan, että tiekunnat ovat mielestään hyvin järjestäytyneitä, mutta vastausprosentin ollessa vain 18,03 %, voidaankin kysyä, mikä on loppujen 81,97 % järjestäytymisaste.

Kuvio 14.

Kuvio 15.

Yllä olevasta (kuvio 15.) diagrammista huomataan että 3.luokan tiekunnat vastasivat prosentuaalisesti kaikkein vähiten vain 17 %. 2.luokan tiekunnista vastasi 22 % ja 1. luokan tiekunnista vastasi 33 %. Tuloksista voidaan sanoa, että kaikki hoitoluokat vastasivat huonosti.

Tiekuntien suurin yksittäinen menoerä kyselyn perusteella on talvihoidon yhteydessä tapahtuva auraus, sillä 57 % vastanneista piti sitä suurimpana menoeränä. Vaasan kaupunki on ennen hoitanut Vaasan alueen yksityisteiden aurauksen ja laskuttanut sitten tiekuntia, mutta nykyään tiekuntien pitää tilata auraus joko kaupungilta, yksittäiseltä yrittäjältä tai tehdä auraus itse talkoovoimin. Tästä virkosi kommentteja myös vapaan sanan -osiossa. Kommenteissa todettiinkin, että tiekuntien näkökulmasta oli helpompi tilanne silloin, kun Vaasan kaupunki hoiti aurauksen.

100 % vastanneista halusi, että kaupunki pitää yhteyttä sähköpostin välityksellä. Ristiriitaista on kuitenkin se, että tässä kyselyssä sähköpostikyselyn vastausprosentti jäi vain 18,03 prosenttiin. On siis mahdollista, että sähköpostitse saavuttaa todellisuudessa vain pienen osan tiekunnista. Tilannetta voidaan jatkossa parantaa siten, että tiekunnat ilmoittavat automaattisesti uudet puheenjohtajat ja heidän sähköpostiosoitteet kaupungille heti, kun sääntömääräinen vuosikokous on pidetty.

Tiekunnat jakaantuivat, kun kysyttiin: ovatko tiekunnan maksut sopivat. Pieni enemmistö oli kuitenkin, sitä mieltä, että maksut olivat sopivat. Tiekuunnan omat maksut eivät ole kunnan asia, mutta käyttömaksut ovat tärkeä osa tiekuntien budjettia avustusten lisäksi.

Kuntaliitoksen vaikutus tiekuntien resurssien riittämiseen taas pidettiin merkittävänä eli haittaa syntyi. Kaupungin budjetoinnissa on varattu tiekuntien tukemiseen tälle vuodelle noin 50 000 euroa ja lisäksi Vähänkyrön tiekunnat saavat myös saman verran tukia aina tämän vuoden loppuun asti. Uutta avustusmallia ei ole saatu vielä toimintaan, johtuen valituksesta hallinto-oikeuteen ja tukibudjettia ei ole vielä sovittu. Näin ollen ensi vuoden avustuksia ei ole lyöty vielä lukkoon. Valitus hallinto-oikeuteen tehtiin juuri budjetoidun tukirahojen takia ja valituksen tekijä

halusi, että tiekuntia kohdeltaisiin tasapuolisesti, rahallisesti, sekä Vaasassa, että Vähänkyrön alueella. Tekninen toimi katsoi, että kokouksessa ei puhuttu budjetti-asioista, mikä ilmeisesti päätetään erikseen valtuustossa. /12/

Avustusten antoperusteista vastanneet tiekunnat olivat hyvin selvillä. 70 % oli jonkunlainen käsitys miksi ja mihin perustuu yksityisteiden avustusten anto. Kaupungin tiedotusta yksityisteihin liittyen sai positiivisen arvosanan 60 % enemmistöllä.

Tiekuntien mielestä Vaasan kaupunki on epäonnistunut tiekuntien tukemisessa. Puolet vastanneista oli sitä mieltä, että parannettavaa löytyy. 20 % vastanneista ei osannut sanoa, mitä mieltä ovat ja 30 % mielestä kaupunki on onnistunut tiekuntien tukemisessa. Tiekuntien mukaan Vaasan kaupunki ei kohtele tiekuntia tasapuolisesti. Tähän syy löytyy pisteytysjärjestelmässä ja sen mukaisesta teiden luokituksesta. Mitä enemmän tiellä on liikennettä, sitä enemmän tie kuluu ja tämän takia tiekuntien tuet ovat erisuuruiset.

Tämä aiheuttaa tietenkin konflikteja tiekuntien välille, mutta huomioon ottaen sen, että kaikki yksityistiet eivät ole ympärivuotuisessa käytössä ja osalla teille ei kulje raskasta liikennettä tai bussivuoroja kritiikki on aiheetonta.

Avustusten jako kahdelle kuukaudelle ei saanut tukea vastanneilta tiekunnilta. Selvä enemmistö 80 % oli avustusten jakamista vastaan. Kuitenkin jos avustukset pitäisi hajauttaa kahdelle eri kuukaudelle, nämä kuukaudet olisivat: toukokuu keväällä ja joulukuu talvella.

Tiekuntien kannalta on harmillista, että tämän kyselyn vastausprosentti jäi 18,03 % muistutuskirjeistä huolimatta, sillä tässä tutkimuksessa yritettiin parantaa tiekuntien ja kaupungin välistä yhteistyötä. Voi vain spekuloida, miksi kyselyyn oli niin vähän vastaajia. Kyselyn perusteella voidaan kuitenkin todeta, että tiekuntien tulisi aktivoitua. Hoitoluokittain vastaus prosentit olivat niin pienet, että myös 1.luokan omaavista vain 1/3 ja 1/5 2.luokan teistä vastasi kyselyyn. Myöskään tukien määrä ei näyttäisi vaikuttavan tiekunnan aktiivisuuteen tai mahdollisiin yhteistyöpyyntöihin.

Palautetut vastaukset olivat täytetty hyvin ja niistä sai tarvittavat tiedot tiekuntien asioista. Kyselyyn ei kohdistunut kritiikkiä eli kyselyn ulkoasu ja sisältö oli onnistunut hyvin.

Kuten jo tämän luvun alussa kerrotaan, on kyselyyn vastanneiden tiekuntien yleinen tietämys omista asioistaan hyvällä pohjalla. Kuntaliitoksen myötä Vähänkyrön tiekunnille voisi järjestää samankaltainen kysely, jotta Vaasan kaupungin alueen kaikki tiekunnat tulisivat kartoitetuksi. Koska tehdyn kyselyn vastausprosentti jäi alle kahdenkymmenen, voisi tulevaisuudessa olla aihetta selvittää, miten tiekuntia saataisiin aktivoitua osallistumaan keskusteluun esim. avustusasioissa ja niiden antoperusteissa.

LÄHTEET

- /1/ Tiekunta. Tiekunta sanasto. <http://www.tiekunta.fi/sanasto/>
- /2/ Siltala, S.2013. Yksityisteiden avustusjärjestelmän kehittäminen.
<http://www.kunnat.net/fi/Kuntaliitto/yleiskirjeet/lausunnot/lausunnot/2013/Sivut/2013-05-16-yksityistiet-avustus-kysely.aspx>
- /3/ Hämäläinen, E. 2013. Yksityisteiden hallinto tiekunta ja tieosakas 2013. Painojussit Oy 2013.
- /4/ Tie ja Liikenne Suomen Tieyhdistyksen ammattilehti. 6/2013.
- /5/ Tie ja Liikenne Suomen Tieyhdistyksen ammattilehti. 3/2014.
- /6/ L 15.6.1962/358. Laki yksityisistä. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1962/19620358>
- /7/ Hämäläinen, E. 2008. Yksityisteiden tienkäytön pelisäännöt. Suomen tieyhdistys.<http://www.tieyhdistys.fi/binary/file/-/id/3/fid/122/>
- /8/ Maanmittauslaitos. 2010. Tieyhdistys. Tie kuntatutuksi ja toimivaksi. Viitattu E6061. 2/2010. <http://www.tieyhdistys.fi/binary/file/-/id/3/fid/105>
- /9/ Niemi, J. 2005. Kuntien yksityisteiden avustusjärjestelmät. Tampereen ammattikorkeakoulu.
<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/9380/TMP.objres.8.pdf?sequence=2>
- /10/ Tieyhdistys. Tieyhdistyksen yksityistiepalvelut.
<http://www.tieyhdistys.fi/yksityistiet/>
- /11/ Tulokas, S. 2014. Mitä yksityistiet ovat? Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut. Oulu.
http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=129eb11a-1a3a-49b6-bd63-309e5713efb7&groupId=64248
- /12/ Vaasan kaupungin teknillisen lautakunta. Pöytäkirja 1.1.2014.
tktweb.vaasa.fi/ktwebbin/ktproxy2.dll?doctype=2&filename=93486373.doc&elin=TELA&lis=0&pykno=23&pvm=26%2e2%2e2014%2016%3a30%3a00
- /13/ Vaasan kaupunki Info-esite yksityisteille.

Liitteet:

Liite.1

Kysely yksityisten kunnosta ja avustuksen vaikutuksesta

Tiekunnansijainti: _____
Tietyyppi: toimitustie _____, sopimustie _____, kiinteistön oma tie _____
Osakkaita: _____ kpl. Yksitystien pituus: _____ metriä

Tienkunta

1. Minkälaisia kiinteistöjä yksityistienne varrella on? Määrä.

Asuinkiinteistöä Loma-asuntoa Muu, Mikä? _____

--	--	--

2. Mikä mielestänne asteikolla (1-5) kuvaa yksityistienne kuntoa?

(1)Kiitettävä (2)Hyvä (3)Normaali (4)Välttävä (5)Huono

--	--	--	--	--

3. Miten kuvaisitte tiekuntananne järjestytyksen astetta?

(1)Kiitettävä (2)Hyvä (3)Normaali (4)Välttävä (5)Huono

--	--	--	--	--

4. Oletteko tietoisia Maanmittauslaitoksen yksityistierekisteristä?

Kyllä Ei

--	--

5. Miten haluaisitte saada tieto tiekuntia koskevista asioista.

Lehtinen Sähköposti Kaupungin kotisivut Muu, Mikä? _____

--	--	--

6. Onko tienne käyttömaksu mielestänne sopiva?

Kyllä Ei

--	--

7. Mihin Tiekunnassanne kuuluu eniten resursseja?

Aurous Suolaus Niitto Lanaus Hiekoitus

--	--	--	--	--

Muu, mikä? _____

Avustukset

8. Onko kuntaliitos vaikuttanut yksityisteiden huolto resurssien riittämiseen?

(1) Merkittävästi (2) Vähän (3) Kohtalaisesti (4) Ei merkittävästi (5) Ei ollenkaan

--	--	--	--	--

9. Oletteko tietoisia kunnan avustujärjestelmän perusteista?

(1) Merkittävästi (2) Vähän (3) Kohtalaisesti (4) Ei merkittävästi (5) Ei ollenkaan

--	--	--	--	--

10. Onko Vaasan kaupunki antanut tarpeeksi tietoa avustujärjestelmästä?

(1) Merkittävästi (2) Vähän (3) Kohtalaisesti (4) Ei merkittävästi (5) Ei ollenkaan

--	--	--	--	--

11. Miten mielestänne Vaasan kaupunki on onnistunut yksityisteitten avustuksessa?

(1) Kiitettävä (2) Hyvä (3) En osaa sanoa (4) Välttävä (5) Huono

--	--	--	--	--

12. Kohtelee ko Vaasan kaupunki yksityistietä tasapuolisesti?

(1) Kiitettävä (2) Hyvä (3) En osaa sanoa (4) Välttävä (5) Huono

--	--	--	--	--

13. Pitäisikö avustuksia jakaa eri aikoihin vuodesta? Milloin? (rastita kaksi sopivaa kuukautta)

Kyllä Ei

--	--

tammikuu	
helmikuu	
maaliskuu	
huhtikuu	
toukokuu	
kesäkuu	
heinäkuu	
elokuu	
syyskuu	
lokakuu	
marraskuu	
joulukuu	

14. Mitä vaikutuksia avustusjärjestelmällä saavutetaan? (vapaa sana)

15. Onko kielteisiä vaikutuksia? (vapaa sana)

Kiitos vastauksestanne!

Liite.2

Arvoisa Tiekunta

Olen tekemässä opinnäytetyötä Vaasan kaupungille aiheesta: Yksityistiet ja niiden avustaminen Vaasassa. Tätä varten muodostin kysely lomakkeen jossa kerään tietoja Vaasan yksityisteiden kunnosta ja siitä kuinka hyvin tiekunnat ovat tietoisia heitä koskevista velvollisuuksista, avustuksista ja kuinka, tiekuntien mielestä, Vaasan kaupunki on hoitanut avustusten annon.

Yksityisteiden määrä Vaasassa kasvoi vuonna 2013, kun Vähänkyrön kunta liitettiin Vaasan kaupunkiin kuntaliitoksen seurauksena. Tästä johtuen Vaasan kaupunki joutuu miettimään uutta tukimallia tiekunnille. Kyselyn avulla tiekunnat osallistuvat ja kehittävät yhteistyötä Vaasan kaupungin kanssa.

Kyselyn vastataan anonyymisti. Tuloksia käytetään tiekuntien hyväksi muun muassa siten, että pitäisikö kaupungin lähettää enemmän tietoa tiekunnille yksityisteihin liittyvistä asioista. Lisäksi selvitetään miten tiekunnat haluaisivat kaupungin tukevan heitä.

Pyydän, että palauttaisitte kyselyn 27.6.2014 mennessä. Joko kuntatekniikan alueiden yllä pidon toimistoon Sorakatu 2-4 tai sähköpostiin [Janne.poropudas\(at\)vaasa.fi](mailto:Janne.poropudas(at)vaasa.fi)

Kiitän jo etukäteen ajastanne ja vastauksestanne.